

EIROPAS SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRA (*ECDC*) NORĀDĪJUMI

Personu, kuras kontaktējas ar *MDR TB* un *XDR TB* pacientiem, ārstēšana Kopsavilkums

Problēma

Multirezistenta tuberkuloze (*MDR TB*) un īpaši rezistenta tuberkuloze (*XDR TB*) rada galveno apdraudējumu sabiedrības veselībai, kā arī lielas problēmas tuberkulozes profilaksei un kontrolei Eiropas Savienībā un Eiropas Ekonomikas zonā (ES/EEZ). Palielinoties to cilvēku skaitam, kas slimo ar *MDR TB* vai *XDR TB*, pieaug arī ar viņiem kontaktā nonākošo personu skaits – un tieši šīs kontaktpersonas ir jāapzina un atbilstoši jāsadarbības ar tām. Rīcība ar *MDR TB* un *XDR TB* pacientu kontaktpersonām ir jo īpaši aprūtināta, jo pierādījumu bāze par labāko praksi ir ļoti ierobežota.

Vadlīnijas sabiedrības veselībai

Iepazīstinot ar jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem un ekspertu viedokļiem par tēmu, šis dokuments sniedz vadlīnijas jautājumos par sadarbību ar *MDR TB* un *XDR TB* pacientu kontaktpersonām. Mērķauditorija ir sabiedrības veselības eksperti un politikas veidotāji ES/EEZ dalībvalstīs, kuri izstrādā valstu vadlīnijas vai ieteikumus par sadarbību ar *MDR TB* un *XDR TB* pacientu kontaktpersonām.

Divas iespējas

Ja tuberkuloze ir uzņēmīga pret zālēm, ir pierādīts, ka profilaktiskas terapijas nodrošināšana personām ar latentu tuberkulozes infekciju (*LTBI*) spēj efektīvi samazināt tuberkulozes slimības izplatīšanās risku inficēto kontaktpersonu vidū. Šī koncepcija ir derīga arī *MDR TB* un *XDR TB*, tomēr to ierobežo pašreizējais tādu zāļu pieejamības trūkums, kas pierādījušas savu efektivitāti pret *MDR TB* un *XDR TB* infekciju, liecinot par pieņemamu nevēlamu blakņu profilu citādi veselām personām.

Profilaktiskās terapijas alternatīva ir informācijas sniegšana un turpmākais darbs, veicot rūpīgus klīniskos novērojumus inficētajām kontaktpersonām, kuras uzskata par *LTBI* nēsātājiem. Tas nodrošina tuberkulozes simptomu savlaicīgu atklāšanu, lai tuberkulozes ārstēšanu varētu uzsākt iespējami agrāk, ja šī slimība attīstītos.

Pietiekamu pierādījumu trūkums

MDR TB un *XDR TB* gadījumos pierādījumu profilaktiskajai terapijai ir ļoti maz. Pētījumi, kas veikti par profilaktiskās terapijas priekšrocībām un nevēlamām blaknēm, nav pārliecinoši. Pietiekamu pierādījumu trūkums ierobežo iespējas sniegt vadlīnijas šajā jomā, un sniegtie ieteikumi lielākoties ir balstīti uz ekspertu atzinumiem. Jāuzsver, ka – tā kā pašreizējā pierādījumu bāze ne noraida, ne arī pamato profilaktiskās terapijas nodrošināšanu, lietojot pašlaik pieejamās zāles – attiecībā uz *MDR TB* un *XDR TB* infekciju spēkā paliek abas iepriekš minētās iespējas.

Ekspertu atzinumi

Ekspertu grupa pauž atbalstu divām dažādām iespējām – profilaktiskai terapijai un/vai rūpīgiem klīniskiem novērojumiem. Galvenais princips, ko ekspertu grupa ievēro savos atzinumos, ir tāds, ka *MDR TB* vai *XDR TB* kontaktpersonu izvērtējumā ir jāiekļauj vispusīga riska novērtēšana. Veicot individuālu riska novērtēšanu, jāņem vērā šādi apstākļi – *MDR TB* kontaktpersonas risks, ka tuberkuloze progresēs, uzņēmība pret zālēm infekcijas avota gadījumā un kontaktpersonas risks attiecībā uz nevēlamām zāļu blaknēm, ja izmanto profilaktisko terapiju. *XDR TB* gadījumā pieejamās iespējamo zāļu shēmas ir ļoti ierobežotas un to efektivitāte nav pierādīta, tādēļ iespējams, ka vienīgā iespēja ir tuvāka novērošana.

Secinājums

Sadarbībā ar *MDR TB* un *XDR TB* pacientu kontaktpersonām ir jāpamatojas uz vispusīgu individuālu riska novērtējumu, ņemot vērā individuālos riska veidus un priekšrocības, izvērtējot profilaktiskās terapijas plusus un mīnus.

Steidzami ir nepieciešama turpmāka izpēte, jo īpaši divos virzienos – jāveic pētījumi, kuros novērtē profilaktiskās terapijas sniegtos ieguvumus *MDR TB* un *XDR TB* kontaktpersonām, un jāveic izmaksu un ieguvumu analīze, ieviešot profilaktisko terapiju ES/EEZ dalībvalstīs. Atzīstot, ka arī pašlaik turpinās pētījumi, kuros, šķiet, tiek pamatota profilaktiskās terapijas izmantošana, jāuzsver, ka šie rezultāti ir jāapstiprina plašākos pētījumos un citās vidēs. Nākotnē *MDR TB* ārstēšanai var būt pieejamas jaunas zāles, un tad šie norādījumi būs jāatjaunina.